

עת"א 4944/07 - איאד אבו סלוטה, נגד ועדת השחרורים, מדינת ישראל - היוזם המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי בנצרת שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 4944-07-17 אבו סלוטה(אסיר) נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופט יונתן אברהם - אב"ד

כבוד השופט יוסף בן חמו

כבוד השופט ג'ורג' אולאי

העוטר

איאד אבו סלוטה, (אסיר)

עו"ב"כ עזה"ד יוסף שלבי, תמי אולמן וסרוגן

נ ג ד

1. ועדת השחרורים

2. מדינת ישראל - היוזם המשפטי לממשלה

המשיבות

- עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים בכלא צלמון מיום 17/06/26 בראשות כב' ס. הנשיא זיאד סאלח, חברי הוועדה
אסתר חיון ויחיאל שטרית ונציגת שב"ס ר/כ חגית בראל -

פסק דין

כבוד השופט יונתן אברהם - אב"ד

רקע

העוור נשבט ל- 6 שנות מאסר בגין עבירות של נהוגה בשכבות והריגה ובשל תאונת דרכים אותה גרם שבמהלכה נהרגו שני בני אדם.

כמו כן נגזר עליו קנס של 10,000 ל"י ופיצוי בסך של 50,000 ל"י לכל אחת משתי משפחות קורבנות העבירה.

מדובר במקרה בו נהג העוור בגילוףין וגרם לתאונת דרכים במסגרתה נהרגו בן דודו שישב עמו ברכב וכן נהג הרכב בו התנגש עת סטה העוור מנתיבו.

זהו מאסרו הראשון של העוור. לעוור אין כל עבר פלילי. לעוור רישום תעבורתי בגין עבירות לא ממשויות.

במסגרת שהותו במאסר, עבר העוור טיפול רפואי ופרטני אשר הוגדר על ידי גורמי הטיפול "תהליכי שינוי חיובי"

עמוד 1

ומשמעותי".

בין היתר טיפול במסגרות של:- הינה לטיפול, קבוצה מודעות עצמית, שיחות פרטניות עם עו"ס, קבוצה "יעודית לעבירות תעבורה וכן קבוצה מתקדמת ("**סיפורי חיים**").

כמובן לטיפול המוצלח הנ"ל, אף הינה לו תוכנית של הרשות לשיקום האסיר.

התנהגותו של העוטר בין כותלי בית הכלא הייתה תקינה והוא אף זכה לחופשות תמרץ בגין התנהגות תקינה זו. אגב שהיהתו בבית הכלא, פנה העוטר למרכז לגבייה אגרות וקנסות וביקש להגיע להסדר תשלום הפיצויים למשפחה קורבנות התאונת.

על פי ההסדר עם העוטר, נקבע כי ישלם 800 ₪ לחודש.

העוטר שילם 24 תשלום חודשיים, אולם אז פסק מלשלם (מזה כ- 5 חודשים).

על הסיבה בגין פסקו התשלומים, חלקים הצדדים, אולם אין חולק כי נוכח אי התשלום בוטל הסדר התשלומים הנ"ל.

הדין בועדה

בפני הוועדה טענו הצדדים מכאן ומכאן.

בפני הוועדה גם הונחו דוחות גורמי הטיפול וגורמי הכלא, מהם עולה התשתית העובדתית שפורטה לעיל.

כמו כן הונחה בפני הוועדה עדמתה הנחרצת של משפחת אחד הקורבנות שהתנגלה לשחרור.

כמו כן הונח בידי הוועדה חומר מודיעיני, ממנו עולה חשד להתנהגות לא תקינה בשמות הפרת נוהל העבודה של העוטר כסיר בעבודות חזק, במהלך עבודתו של העוטר בשיקום.

לאחר שמייעת טיעוני הצדדים, נחלקו חברי הוועדה בدعותיהם.

ו"ר הוועדה, כב' ס. הנשיא זיאד סאלח סבר כי בכלל השיקולים יש להורות על שחררו של העוטר על תנאי, תוך שהוא קובע כי הוא מאמין לגרסת העוטר שהפסקת התשלומים לפי ההסדר הייתה מטעמים טכניים, עקב העדר שוררים ונוכח להיות ההסדר ל- 24 חודשים.

הוא גם סבר שהעוטר יתמיד בתשלומים אם ישוחרר וקבע כי ניתן לקבוע כחלק מתנאי השחרור את סילוק הפיצויים או עמידה בהסדר התשלומים הנ"ל גם לעתיד.

על כן הציע כי העוטר ישוחרר על פי תוכנית רשות.

עמוד 2

יתר שני חברי הוועדה, מר יוחיאל שטרית והגב' אסנת חייט נתנו משקל לעמדת משפחת הקורבן שטענה בפני הוועדה, כי במידע המודיעיני בדבר התנהוגות לא תקינה ולא העמידה בתשלום הפיזי אשר סברו שאיננו נובע מחסרון כס וזאת נוכח עבדות העותר בעבודות חוץ.

חברי דעת הרוב פירשו זאת כזலזול מצד העותר, חוסר הבנת המשמעות המעשית וחוסר חריטה מול הקורבן ומשפחתו. כן נימקו כי העותר לא הביע כל חריטה בפני משפחת הקורבן וכי התרשםו כי העותר מתקשה להזדהות עם העול שנגרם למשפחה זו והוא עסוק בכךן שngrם לו עצמו ובשיוקו עצמי שלו.

על כן קבעו כי לא שוכנו כי מדובר באסיר הראו לשחרור מוקדם וכי עדין נשקפת ממנו רמת מסוכנות זלזול בכללים ובחוקים.

משמעות הדבר, חלקו על דעתו של יօ"ר הוועדה וקבעו כי יש לדחות את בקשתו לשחרור.

מכאן העתירה שבפנינו.

טענות העותר

בכתב עתירתו הדגיש ב"כ העותר את ההליך הטיפולי המשמעותי והמושכל שuber העותר וכן את העובדה כי הוכן לו דו"ח של רשות.

כן הינה לדוח הסוציאלי של שב"ס המפרט את תוכניות הטיפול הארוך שuber העותר.

ב"כ העותר שב על נימוקיו יօ"ר ועדת השחרורים באשר לסייעות בגין הפסיק תשלום הפיזי והצטרף עליהם.

לטענתו, החלטת הרוב בועדה שדחתה את הבקשה חרוגת מתחום הסביר, שכן, חברי דעת הרוב התעלמו ממכלול השיקולים ונימקו את החלטתם על יסוד שיקולים בודדים שלא אוזנו כלל אל מול יתר כלל השיקולים.

לטענתו, באיזון הכלל, ראוי היה להורות על שחרור העותר, שכן, השיקול החשוב והמהותי הינו תיקונו של העותר, השינוי שuber ושיקומו, הגובר על השיקולים שנימנו בדעת הרוב.

במהלך הדיון שבפנינו שב ב"כ העותר, עו"ד אולמן (אשר בינתיהם הצטרפה לייצוג) לטענותעו"ד שלבי בכתב העתירה אף הציעה כי העותר יסלק את הפיגורים שנצברו לפי הסדר התשלומים ואף ישלם סכום משמעותי מעבר לאמור לעיל כדי להביע רצינותו בעניין תשלום הפיזיים. כן הציעה כי יוגדל התשלום החודשי מ- 800 ל- 3,000 ל, הכל כחלק מתנאי השחרור.

טענות המשיבה

המשיבה סמוכה טענותיה על נימוקי דעת הרוב בועדה.

כמו כן ביקשה להציג בפניו ראיות מודיעיניות חסויות נוספת, שיש בהן כי לאמת ולבסם את החשד להתנהגות לא תקינה במסגרת עבودת העותר במפעל שיקומי (הוצגו לעוננו).

כמו כן שוחחה במהלך הדיוןשוב עם אחת משפחות קורבן העבירה שנרג, תוך שהיא מציגה בפניה את הצעת העותר בעניין תשלום הפיצויים כמפורט לעיל והביאה בפניו לאחר מכן את עדמתה הנחרצת של המשפחה הנ"ל כנגד השגור.

ב"כ המשיבה הטרפה להתנגדות אותה משפחה לשחרורهن על בסיס עדמת אותה משפחה והן על בסיס ההתנהגות הלא תקינה כפי שהיא עולה מן הדוחות המודיעיניים.

דין והכרעה

העקרונות על פיהם תבחן ועדת השחרורים ותכרייע בשאלת האם להורות על שחרורו על תנאי של אסיר, קבועים בסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממסר התשס"א - 2001 (להלן: "החוק") והם: היוטו של האסיר ראיו לשחרור וכן כי שחרורו לא יסכן את שלום הציבור.

בסעיף 9 לחוק הנ"ל נקבעו שלושה קריטריונים עיקריים, על פייהם יש לקבוע ולבחון את העקרונות הנ"ל והם:-
המסוכנות הנשקפת מן העותר (cashout עיקרי וראשון), התנהגותו של העותר בין כותלי בית הכלא ולבסוף סיכון שיקומו.
כמו כן מנחה החוק שחרור על תנאי את הוועדה להביא בין יתר שיקוליו את עדמת קורבן העבירה (או משפטו).

ابחנו להלן את עדמות חברי הוועדה ונימוקיהם בהתאם לקריטריונים הנ"ל.

תחילת לעניין המסוכנות.

נקודות המוצאת לבחינת המסוכנות הינה העבירה שעבר האסיר, נסיבותה ותוצאותיה.

אין ספק כי לפי נקודת מוצא זו, נשקפת הייתה במועד גזר הדין שהוטל על העותר, מסוכנות גבוהה מן העותר, זאת נוכח התנהגותו חסרת השליטה, נהיגתו בגלוופין והთוצאות הטרגיות של מעשיו אלו.

אלא שעל פי הדיון והפסיקה את מסוכנות העותר על הוועדה לבחון במועד הדיון בועדה.

נכון למועד הדיון בועדה וכי שעה מדו"חות הגורמים המוסמכים, הלא הם גורמי הטיפול בכלל, עולה כי חלה הפרחתה משמעותית וניכרת במסוכנותו זו של העותר.

לא ניתן לציין בהקשר זה כי מדובר בעותר לא עבר פלילי קודם, לבד מן התאונת והרשעתו נשוא מאסרו.

במהלך כליאתו עבר העוטר הליך טיפול רב שלבי ארוך וממצא. דו"חות גורמי הטיפול מלמדים כי הפיק מכל הטיפולים שעבר את המירב וגם הומלץ על ידי גורמי הטיפול לעריכת תוכנית שיקום של רשות, זאת לצורך שחרורו על תנאי.

ניתן אם כן לקבוע כי מדובר בעוטר אשר קרייטריון בוחנת המ██וכנות כשלעצמה, תומך באפשרות שחרורו על תנאי.

מכאן לקרייטריון סיכון השיקום.

גם לעניין זה חשיבות רבה למפורט לעיל בעניין התוכנית הטיפולית שעוטר העוטר בין כותלי בית הכלא. העוטר גם נמצא מתאים להכנת תוכנית שיקום על ידי רשות לצורך שחרור על תנאי והמשך טיפול מחוץ לכותלי בית הכלא.

עיוון בתוכנית השיקום מלמד כי היא המשך נכון וטבעי לתוכנית הטיפול הארוכה שעוטר העוטר בין כותלי בית הכלא.

אם כן, ניתן לומר שסיכון שיקומו של העוטר, שהינו נועד עבור פלילי קודם, הם סיכון גבוהים.

מכאן לקרייטריון השלישי, הלא הוא התנהלותו והתנהגותו של העוטר בתחום כליאתו.

בדו"חות גורמי הטיפול ומפקד הכלא שהוגשו לוועדה, צוין כי מדובר בעוטר שהתנהגותו הייתה תקינה לחלווטין ואף מעבר לכך. עקב התנהלותו זו, זכה העוטר אף לחופשיות תמריצ.

על אף האמור, מודיעינו שהוצע לעיוון הוועדה, וכוכנתי בעיקר לידיEDA ממועד 12/2016, עליה חשב כי העוטר מפרק את הכללים החלים עליו בגין לשагותיו במפעל שיקומי בו הוא עבד מחוץ לבית הכלא. **באותה עת טרם אומת אותן חזד.**

כמו כן הוצגו בפנינו מידעים נוספים אשר לא הוצגו בפני הוועדה כמפורט להלן.

האחד, ידיעה בהמשך ובזיקה לידיEDA ממועד 12/2016, שמועדה סמן לקיים הדיון בוועדה ובנוסף לה ידיעה ממועד עוקב, משתihan עולה כי החסד כלפי העוטר אומת וכי אכן הפר את הכללים החלים על אסירים העובדים במפעלים חיצוניים.

כמו כן הוצגו בפנינו שתי ידיעות נוספות. האחת, מסוף חודש 06/2017 והשנייה מתחילת החודש הנוכחי, שענינם כוונות לאוי חזרה מחופשה.

عقب ידיעות אלה הוגדר העוטר כסוג"ב (בעל סיכון גבוה לבריחה), והוא הורחק ממפעל השיקום הנ"ל וחופשונו נעצרו.

ניתן לומר אם כן כי במהלך השנה הנוכחית, הפר העוטר את הכללים החלים עליו בעודו במפעל השיקום בו עבד ובמובן זה ניתן לקבוע כי בהתנהגותו בתחום כליאתו חל "קליקול" כעולה מדו"חות המודיעין.

ניתן להבין כי האמירות בדו"חות גורמי הטיפול התייחסו להתנהגות הגלואה של העוטר, בעוד שהפרת הכללים על ידו

נעשתה "במישור הסמי מין העין", עד שנטgaltha.

דין והכרעה

בעוד שלזיות העותר עומדים **מהד** ההליך השיקומי הארוך שעבר, אשר הביא אותו להתבוננות עמוקה ופנימית באשר לגורםים שבטעים ביצע את העבירות נשוא מסרו וכן היעדר עבר פלילי והתנהגותו התקינה במהלך רוב שנות כליאתו, עד לסוף שנת 2016, **מנגד** עומדת לו לרועץ העובדה כי קלקל את דרכו בהפרת הכללים החקלים עלייו, על אף האמון שניתן בו עת הוצאה אל מחוץ לכלא במסגרת הליך שיקומי לצורך עובדה.

אין ספק כי מדובר בסיטואציה המעלה לבטים לא פשוטים באשר לשאלת שחרורו ואין תימא, מדוע נחלקו הדעות בועדת השחרורים.

האמור לעיל רלוונטי למועד שkeitlat עניינו בפניו הוועדה.

אין גם ספק כי המידע המודיעיני המאוחר למועד ישיבת הוועדה אשר הוצג בפנינו, אין בו כדי להיטיב עם העותר במאזן השיקולים, אלא ההיפך.

התנהלות העותר כפי שהיא עולה מן החומר החסוי בעת שהייתה במפעל השיקומי, יש בה אף כדי להעלות הרהורים באשר להצלחת הטיפול אותו עבר ובאשר ליכולתו לשמור על נורמות וככלים בשעת קושי ופיתוי.

באשר למידע המודיעיני בעטיו הוגדר כסוג"ב, לא נעלמה מעוניינו העובדה (העולה מן המידע עצמו) כי הרקע בגיןו התעורר אצל העותר כל העניין, הינו כל כלו תולדת של תסקולו של העותר מהחלטת ועדת השחרורים נשוא העתירה שבפנינו, שכן, אם אכן מעוניין היה העותר להימלט ממاسرנו, היו בפנוי הזדמנויות די והותר במהלך חופשותו הרבות בעבר ואף בעת שהייתה בעובדה במפעל הנ"ל בתנאי אבטחה מוגעים.

על פי הדיון, מחייבת הוועדה לבצע איזון בין מכלול השיקולים כפי שפורטו לעיל.

השיקולים העומדים על הפרק במקרה זה אינם רק **שיתולי אינטראס ציבורי** המתנגשים עם אינטראס העותר לשחרור מוקדם, כגון שמירה על בטחון הציבור. במסגרת האינטראס הציבורי ניתן למצוא גם **שיתולי אינטראס ציבורי** שאינם מתנגשים עם אינטראס העותר לשחרור מוקדם אלא משלבים עמו.

שחרור אסירים שהתנהגו באופן הולם בתקופת כליאתם, השתלבו בטיפול ועשו שינוי חיובימשמעותי בדרכם הרעה, מקל את העומס בבתי הכלא, מקטין את הצורך בהשקיית המשאבים הציבוריים להחזקת אסירים, מגדיל את הסיכוי להשתלבותם חוזרת בחברה בתום מאסרם ומקטין את הסיכוי כי ישובו למעגל הפשיעה לאחר שחרורם.

כל אלה הן תוצאות שיש בהן תועלת לא רק לאסיר המשוחרר אלא גם לחברה בכללותה.

מכאן החשיבות במתן תמרץ ועידוד לאלה המשתלבים בטיפול והתנהגותם בכלל תקינה, בדמות שחרור מוקדם.

מקום בו נמצא כי התנהגו של אסיר בתקופת כליאתו הינה תקינה וכן אין עבורה טיפול ממשמעו כי שבאי לשינוי בתפישותיו והתנהגו הפלילית, דהיינו בקשה לשחרור על תנאי תיצור תמרץ שלילי (דוגמת זו המשתקפת משתיים מן הידיעות המודיעיניות) מהמשיר בהתנהגות תקינה /או לקבל תיפולי "מתקנים" במהלך המאסר.

אולם יותר מכך, הדבר ישמש כתרץ שלילי להשתתפות בהליכים טיפולים בכלל ולשמירה על התנהגות תקינה **לכל אוכלוסיות האסירים**.

אין חולק כי במקרה זה יימצא האינטראס הציבורי נפסד.

שים קולים אלה, על הוועדה להביא במסגרת החלטתה, יחד עם השיקולים שנוצעו להגן על שלום הציבור, ואת האיזון עליה לבצע באופן יצירתי על יסוד המכשול.

האיזון כולל יותר מאשר אפשרות ביןארית בלבד של קבלת דחיה או דחיה של בקשה השחרור. תורה האיזונים מאפשרת מגוון רחב יותר של אפשרויות מאשר שתיים בלבד.

במקרה דנן נקטו חברי הוועדה השונים, גישות קווטביות, י"ר הוועדה, לשחרור, יתר חבריה, מנגד, לאי מתן שחרור על תנאי.

נזכר כי דעת הרוב בועדה נתנה משקלHon למידע המודיעיני שלימד על חשד להפרת נוהלים אולם בעיקר על עמדת משפחת הקורבן.

elibnu עם משפחת הקורבן שאיבדה את היקר לה מכל ברגע מר ונמהר אחד. לא יכול לקום פיצוי או תחליף לאובדן מסוג זה.

ברם, שיקול זה יש לשקלו יחד עם כל יתר השיקולים והאינטרסים הנוגעים לעניין המחייבים בשיקילה לפי הוראת סעיף 9 לחוק. עמדת משפחת הקורבן אינה מעמד של "ווטו".

הוועדה אינה רשאית להתעלם מיתר השיקולים אלא כאמור לבצע איזון כולל.

מכאן לעניין שבפנינו.

אלמלא החיזוק שנתקבל במסגרת המידע המודיעיני קלקל בהתנהגות העותר, ניתן היה לטעמי להתערב בהחלטת הוועדה (דעת הרוב) נוכח מכלול האינטרסים בהם יש להתחשב כמפורט לעיל, לאור המסלול הטיפולי המשמעו עבורה העותר והישגיו במסגרתו, כמפורט בדו"חות גורמי הטיפול.

ניתן היה למשל להורות על שחרור של העותר על תנאי ולהתנותו בתשלום הפיצויים שהזמן לתשלוםם חלף ולא שולמו

לפי הסדר הנ"ל, לרבות התנית השחרור בהגעה להסדר תשלומיים חדש עם המרכז לגבית אגרות וקנסות ועמידה בו.

באופן זה היה נוצר תמרץ חיובי נוסף לעוטר והוא גם נמנע התמרץ השילוי עליון עמדתי קודם.

דא עקא, שנכן ליום מועד הדיון **בפנינו**, התאסף חומר מודיעיני נוסף ששינה את רמת המידע הקודם מרמה של חד להפרת נוהלים, לרמה של ראייה מנהלית להתנהגות מפירת נוהל ממשית, עד כדי הטלת ספק או הרהורים בהצלחת הטיפול.

בנסיבות אלה, נדרש איזון שונה מזה עליון עמדתי לעיל. נקודת האיזון משתנה באופן של הדין בשחרורו של העוטר לנוקוט זירות גדולה יותרה ברגעו לשחרורו.

לא יהיה מיותר לציין בהקשר זה, כי המידע הראשון שהעלה את חומרת המיוחס לעוטר נתקבל כבר ביום הדיון בועדה (הגם שטרם עובד והובא בפניה באותה עת).

תוך התחשבות בנסיבות חדשות אלו, נראה כי **התוצאה אליה הגיעו דעת הרוב** אינה עוד כזו החורגת מתחום הסביר עד כדי שום ועדת שחרורים אחרת לא הייתה מגיעה אליה.

על העוטר גם על אסירים אחרים להבין שהתנהגות תקינהחייבת להישמר לאורך זמן ואין די להציג רק על פני השטח ובאופן הגליי לעין אלא לשמרה באופן מוחלט. לכל אפשרות אחרת קיים מחיר בדמות קביעת ועדת השחרורים כי אין מדובר במני הראו לשחרור.

שחרור מוקדם אינו זכות המוקנית לאסיר, אלא אף פרוילגיה שעליו לרכוש בעמל, לשמור על התנהגות תקינה רציפה ותוך תיקון דרכיו בתקופת כליאתו.

על כן לעת הזאת, וכן מכול הנסיבות הנ"ל, אמלץ לחבריו שלא להתערב בהחלטת אי השחרור.

על אף האמור, וכי לא לרפות את ידי העוטר ולהוריד לטמיון את פועלו המבורך בהליך השיקומי, סבורני שגם במצב זה יש להעניק לעוטר תמרץ לחזור למסלול הנכון ולתקן את ה"קליקול" בדרכו, כפי שעלה מן המידע המודיעיני.

אמלץ על כן לחבריו כי בבדיקה עם דחית העתירה נקבע, שבמידה שמכאן ואילך יdag העוטר להגיע להסדר חדש עם המרכז לגבית אגרות וקנסות בדבר סילוק אותו תשלומי פיצויים שבפיגור וכן ימשיך לשלם בהتمدة את הפיצוי החודשי החדש שייקבע לו, יוכל העוטר לפנות לועדת השחרורים בחלוות שלושה חודשים מעת פסק דין זה, על אף המגבלה הקבועה בדיון (של 6 חודשים), וככל שלחומר המודיעיני הקיים כו� לא ת透ספה ראיות בדבר התנהגות שלילית, **תשיקול הוועדה במועד הדיון הבא בעניינו בחיבורו על תנאי**.

יונתן אברהם , שופט

כבד השופט יוסף בן חמו

אני מסכימן.

כבד השופט ג'ורג אחולאי

אני מסכימן.

ג'ורג אחולאי , שופט

סוף דבר

החליט פה אחד לדחות את העתירה בכפוף לשיגים שבסוף חוות דעתו של כב' הש' י. אברהם.

המצוירות תמציא העתק פסק הדין לצדים.

ניתן היום, ג' אב תשע"ז,
26 ביולי 2017, בהעדך
הצדדים.

יוסי בן חמו, שופט

ג'ורג אחולאי , שופט

יונתן אברהם, שופט
[אב"ד]